

Základní tematické okruhy k ústním částem státní závěrečné zkoušky v bakalářském studijním programu Teologie, studijní obor Teologické nauky

Úvod

1. Studium bakalářského studijního programu Teologie, studijní obor Teologické nauky se řádně uzavírá státní závěrečnou zkouškou, která se skládá z obhajoby bakalářské práce a ze tří ústních zkoušek.

a) **Obhajoba bakalářské práce:** Součástí státní závěrečné zkoušky je obhajoba bakalářské práce o rozsahu cca 40 stran. Téma práce musí navazovat na předměty studijního plánu.

b) **Fundamentální a dogmatická teologie:** Student má především prokázat znalost stěžejních obsahů fundamentální teologie, trinitární teologie, christologie a soteriologie, sakramentální teologie.

b) **Etika a spirituální teologie:** Student má především prokázat znalost stěžejních obsahů morální teologie a spirituální teologie.

c) **Starý a Nový zákon:** Student má prokázat znalost obecných introdukčních otázek v oblasti biblistiky a úvodů do starozákonních a novozákonních spisů, jejich obsahu a hlavních teologických témat.

2. Průběh státních závěrečných zkoušek je upraven Studijním a zkušebním řádem UK v Praze, Pravidly pro organizaci studia na KTF UK a Opatřením děkana č. 19/2018.

3. Státní závěrečná zkouška má prokázat schopnost studenta zvládnout větší objem látky, myslet v souvislostech, a to i mezioborových, spojovat nabyté poznatky s praktickou aplikací. Zadané okruhy a témata k probírané látce nejsou přesnými formulacemi otázek. V rámci širších okruhů má studující při zkoušce prokázat i schopnost orientace v látce, reakce na podrobnější otázky zkušební komise.

A. Fundamentální a dogmatická teologie

A.1 Fundamentální teologie

1. Teologická epistemologie

- co je teologie, její cíl, metoda, předmět a prameny
- cíl a předmět fundamentální teologie, její místo mezi ostatními teologickými obory

Povinná literatura

kromě 1. kapitoly skript např.:

F.S. FIORENZA: Systematická teologie, úkol a metody in Francis S. FIORENZA, John P. GALVIN (ed.): Systematická teologie I, Římskokatolická perspektiva. Brno, CDK 1996.

L. KARFÍKOVÁ: Teologie jako hermeneutika víry in *Teologický sborník* 1/2001

M. RYŠKOVÁ - L. OVEČKA: Proč studovat teologii in *Teologie a společnost* 5/2004 (dostupné také na webu: <http://www.cdk.cz/ts/clanky/70/proc-studovat-teologii/>)

R. LATOURELLE-R. FISICHELLA, heslo *Fundamental theology* in Dictionary of fundamental theology, New York 1994.

2. Teologický koncept zjevení

- hlavní rysy Božího sebesdělení v konstitutivních teologických pramenech: jak chápou starozákonní prameny událost zjevujícího se Boha? Jaké jsou typické rysy Božího zjevení v prvních pěti knihách Starého zákona? V čem spočívá základní novost zjevení o Bohu v textu Nového zákona?

- co vypovídá o Bohu životní osud, slova a činy Ježíše Krista

- v čem spočívá (z hlediska fundamentální teologie) význam Ježíšovy smrti a vzkříšení

- jaké jsou specifické rysy křesťanského zjevení

Povinná literatura

kromě 5.-6. kapitoly skript např.

A. DULLES, Víra a zjevení in FIORENZA - GALVIN, Systematická teologie I., 105-117.

H. WALDENFELS, Kontextová fundamentální teologie, 207-230.

V. BOUBLÍK, Setkání s Ježíšem, Svitavy, Trinitas 2002.

R. LATOURELLE, Rivelazione in Dictionary of fundamental theology, New York 1994, 1040-1064.

Dogmatická konstituce o božském zjevení *Dei Verbum* in DOKUMENTY DRUHÉHO Vatikánského koncilu. Praha, Zvon 1994.

A.2 Trinitární teologie, christologie a soteriologie

3. Metoda v dogmatické teologii (auditus fidei – intellectus fidei)

4. Trinitární teorie (psychologická, vztahová, sociální)

5. Problematika christologických titulů v Novém Zákoně

6. Christologie patristických koncilů

Povinná literatura

POSPÍŠIL, C. V., Hermeneutika mystéria. Struktury myšlení v dogmatické teologii, Kostelní Vydří 2005

POSPÍŠIL, C. V., Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel, Praha 2002

POSPÍŠIL, C. V., Jako v nebi, tak i na zemi. Náčrt trinitární teologie, Kostelní Vydří 2009

A.3 Ekleziologie, sakramentální teologie

7. Církev jako Boží lid, Tělo Kristovo a Chrám Ducha svatého

8. Církev jako společenství (communio hierarchica)

Povinná literatura

II. Vatikánský koncil, Věřoučná konstituce o Církvi Lumen Gentium, in Dokumenty II. vatikánského koncilu, Zvon, Praha 1995.

Věřoučná konstituce o Církve v dnešním světě Gaudium et spes, in Dokumenty II. vatikánského koncilu, Zvon, Praha 1995.

BROŽ, P., Ekleziologie (pro manuscripto). DE LUBAC, H., Meditace o Církvi, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2010.

MÜLLER, G. L., Dogmatika pro studium a pastorači, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2010. s. 580-638.

PESCH, O. H., Druhý vatikánský koncil 1962–1965. Příprava, průběh, odkaz, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1996.

RATZINGER, J., Církev jako společenství, Zvon, Praha 1994.

9. Iniciační svátosti

Biblická teologie křtu, bířmování a eucharistie – zdůvodnění existence tří svátostí iniciace jako konstitutivních prvků křesťanské existence – svátostná znamení jednotlivých svátostí – účinky jednotlivých svátostí iniciace – svátostná znamení – příjemce svátostí iniciace – náhradní formy křtu/nutnost křtu ke spáse – *repraesentatio* Kristovy oběti – transsubstanciace

10. Svátosti kněžství a manželství, pokání a pomazání nemocných

Biblická teologie u každé ze svátostí – vztah všeobecného kněžství a služebného kněžství – tři stupně svěcení a jejich funkce – svátostná milost svěcení; přirozené/svátostné manželství – eklesiální dimenze manželství – přijímající subjekt svátosti – svátostná milost – otázka udělovatele; pokání ctnost/pokání svátost - složky svátostného znamení pokání - eklesiální dimenze pokání – účinky svátosti – odpuštění věčných a časných trestů – odpustky; utrpení a smrt ve vztahu ke hříchu – připodobení Kristu v utrpení – účinky svátosti – příjemce a udělovatel.

Povinná literatura

BOUBLÍK, V., Boží lid, Kostelní Vydří 1997.

DACÍK, R. M., Bůh ve svátostech. Olomouc 21948.

Dokumenty II. Vatikánského koncilu, Praha 1995.

GIGLIONI, P., Svátosti Krista a Církve: souzvuk mezi člověkem a Bohem. Kostelní Vydří 1996.

GRANAT, W., K člověku a Bohu v Kristu, díl 2, Řím 1982.

LÉON-DUFOUR, X., Slovník biblické teologie. Řím 1991. *Příslušná hesla slovníku.*

MÜLLER, G. L., Dogmatika pro studium i pastorači, Kostelní Vydří 2010.

PLANNER, F., Misijní činnost církve, Řím 1976.

RAHNER, K., Základy křesťanské víry, Svitavy 2002.

RATZINGER, J., Církev jako společenství, Praha 1995.

SCHMAUS, M., Církev, Řím 1983.

SCHMAUS, M., Svatosti, Řím 1981.

SCHNEIDER, T., Zeichen der Nahe Gottes, Leipzig 1981.

TOMKO, J., Svetlo národov, Řím 1972.

B. Etika a spirituální teologie

B1. Teologická etika

1. Lidské skutky jako hlavní předmět morální teologie

- Svoboda jako základní předpoklad mravního jednání. Charakteristika svobodného lidského volního úkonu. Různé formy účasti svobodné vůle na přičitatelnosti lidského skutku
- Zdroje mravnosti lidského skutku
- Vnitřně nezřízené skutky
- Akt s dvojitým účinkem

Povinná literatura

JAN PAVEL II.: *Veritatis splendor*. Praha: Zvon 1994, čl. 79-83.

Katechismus katolické církve. Praha: Zvon 1995, čl. 1750-1756.

PINCKAERS, Servais: *Prameny křesťanské morálky: její metoda, obsah, dějiny*. Praha: Krystal OP 2018, s. 305-366.

2. Lidské dobro, blaženost a ctnosti

- Charakteristika lidského dobra
- Blaženost jako nejvyšší lidské dobro a poslední cíl
- Ctnosti obecně a jejich klasifikace
- Život Božích synů a dcer jako základní výchozí bod a cíl života v Kristu

Povinná literatura

PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE: *Bible a morálka: biblické kořeny křesťanského jednání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2010, s. 103-123.

PINCKAERS, Servais: *Prameny křesťanské morálky: její metoda, obsah, dějiny*. Praha: Krystal OP 2018, s. 172-183, 358-386, 410-414.

TOMÁŠ AKVINSKÝ: *O blaženosti v Teologické sumě*. Praha: Krystal OP 2016, zvláště s. 5-28.

3. Hřích

- Biblická terminologie hříchu. Důležitá místa v Písmu sv. o hříchu
- Augustinova definice hříchu. Základní klasifikace hříchu (smrtný, těžký, všední)
- Hřích a žádostivost. Osobní vina a společná zodpovědnost

Povinná literatura

JAN PAVEL II.: *Reconciliatio et paenitentia*. Praha: Zvon 1996, zvláště čl. 13-18.

WEBER, Helmut: *Všeobecná morální teologie*. Praha: Zvon-Vyšehrad 1998, s. 280-311.

Život z víry. Překlad 2. dílu katolického katechismu pro dospělé. České Budějovice: TF JČU, 2005, s. 54-66.

4. Zákon

- Typologie zákona: věčný, přirozený, lidský, zjevený
- Přirozený zákon
- Evangelijní zákon jakožto naplnění jak přirozeného zákona, tak desatera

Povinná literatura

MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE: Hledání univerzální etiky: nový pohled na přirozený zákon. In: *Dokumenty Mezinárodní teologické komise věnované morální teologii a etice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2010, s. 67-155.

PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE: *Bible a morálka: biblické kořeny křesťanského jednání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2010, s. 25-102.

PINCKAERS, Servais: *Prameny křesťanské morálky: její metoda, obsah, dějiny*. Praha: Krystal OP 2018, s. 172-186, 386-414.

5. Mravní svědomí

- Biblické pojetí svědomí
- Svědomí v teologické tradici a v učení církve
- *Synderesis* jako předpoklad mravního usuzování. Vztah svědomí a mravního zákona
- Závaznost svědomí. Výchova svědomí

Povinná literatura

PINCKAERS, Servais: *Prameny křesťanské morálky: její metoda, obsah, dějiny*. Praha: Krystal OP 2018, s. 353-355.

ŠTICA, Petr: Svědomí ve světle *Amoris laetitia*. In: ŠRAJER, Jindřich (ed.): *Amoris laetitia: zlom, nebo kontinuita?: realita rodin – životní a pastorační situace*. Praha: Karmelitánské nakladatelství 2019, s. 86-101.

WEBER, Helmut: *Všeobecná morální teologie*. Praha: Zvon-Vyšehrad 1998, s. 172-219.

Život z víry. Překlad 2. dílu katolického katechismu pro dospělé. České Budějovice: TF JČU 2005, s. 82-98.

6. Základy teologálního života v Kristu

- Specifičnost křesťanské morálky
- Stvořená milost, rozdělení. Historické kontroverze o milosti
- Hříchy proti teologálním ctnostem a prvnímu přikázání

Povinná literatura

JOURNET, Charles: *Promluvy o milosti, eucharistii, o Marii, o Duchu svatém*. Praha: Krystal OP 2013, s. 7-64.

Katechismus katolické církve. Praha: Zvon 1995, čl. 2087-2094.

PINCKAERS, Servais: *Prameny křesťanské morálky: její metoda, obsah, dějiny*. Praha: Krystal OP 2018, s. 107-186.

Ospravedlnění a hřích v ekumenickém dialogu. Praha: Krystal OP 2000.

7. Teologální ctnost víry

- Biblická definice víry. Spravedlnost a spása skrze víru
- *Credere Deum, credere Deo, credere in Deum*. Víra explicitní a implicitní
- Akt víry jakožto vstup do teologálního života. Provázanost a dynamika teologálních ctností

Povinná literatura

PESCHKE, Karl-Heinz: *Křesťanská etika*. Praha: Vyšehrad 1999, s. 35-59.

TOMÁŠ AKVINSKÝ: *O víře*. Praha: Krystal OP 2019, s. 5-37.

8. Teologální ctnost naděje

- Naděje Izraele a naděje Kristových učedníků
- Předmět a motiv naděje, její specificita jakožto teologální ctnosti
- Přidružené ctnosti k naději. Hříchy proti naději

Povinná literatura

PESCHKE, Karl-Heinz: *Křesťanská etika*. Praha: Vyšehrad 1999, s. 77-90.

PIEPER, Josef. *O víře. O naději. O lásce*. Praha: Krystal OP 2018, s. 71-103.

9. Teologální ctnost lásky

- Biblická terminologie lásky. Ústřední biblické texty o lásce

- *Amor* jako archetyp všech podob lásky a *caritas* jako vrcholná forma lásky
- Láska jako přátelství, láska jako přikázání. *Ordo caritatis*
- Láska jako forma všech ctností. Hříchy proti lásce

Povinná literatura

- BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*. Praha: Paulínky 2006.
 LEWIS, Clive Staples: *Čtyři lásky*. 2. vydání. Praha: Návrat domů 2013.
 PESCHKE, Karl-Heinz: *Křesťanská etika*. Praha: Vyšehrad 1999, s. 181-206.
 TOMÁŠ AKVINSKÝ: *O lásce a milosrdenství v Teologické sumě*. Praha: Krystal OP 2016, s. 5-35.

LITERATURA K OKRUHŮM B1: 1-9

Základní literatura

- JAN PAVEL II.: *Veritatis splendor*. Praha: Zvon 1994.
 MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE: Hledání univerzální etiky: nový pohled na přirozený zákon. In: *Dokumenty Mezinárodní teologické komise věnované morální teologii a etice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2010, s. 67-155.
 PINCKAERS, Servais: *Prameny křesťanské morálky: její metoda, obsah, dějiny*. Praha: Krystal OP 2018.
 Literatura uvedená u jednotlivých okruhů.

Doporučená literatura

- BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*. Praha: Paulínky 2008.
 CHIODI, Maurizio: *Teologia morale fondamentale* (= Nuovo corso di Teologia Morale 1). Brescia: Queriniana 2014.
Communio MKR – 1/1997 („Věra“), 1/1998 („Naděje“), 1/1999 („Láska“), 4/2017, („Svědomy a výchova ke svobodě“).
 Gaudium et spes. In: *Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Praha: Zvon 1995, s. 173-265.
 ERNST, Stephan: *Grundfragen theologischer Ethik: eine Einführung*. München: Kösel 2009.
 HARRINGTON, Daniel; KEENAN, James F.: *Paul and Virtue Ethics: Building Bridges Between New Testament Studies and Moral Theology*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers 2010.
 JOURNET, Charles: *Promluvy o milosti*. Praha: Krystal OP 2006.
 MACÍNTYRE, Alasdair: *Ztráta ctnosti*. Praha: OIKOMENH 2004.
 PAPEŽ FRANTIŠEK: *Lumen fidei*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2013.
 PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE: *Bible a morálka: biblické kořeny křesťanského jednání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2010.
 PESCHKE, Karl-Heinz: *Křesťanská etika*, Praha: Vyšehrad 1999.
 PIEPER, Josef: *O víře. O naději. O lásce*. Praha: Krystal OP 2018.
 ROSENBERGER, Michael: *Frei zu leben: Allgemeine Moraltheologie*. Münster: Aschendorff 2018.
 SCHOCKENHOFF, Eberhard: *Grundlegung der Ethik: ein theologischer Entwurf*. 2., überarbeitete Auflage. Freiburg. i. Br.: Herder 2014.
 SCHOCKENHOFF, Eberhard: *Vykoupená svoboda: o co v křesťanství jde?* Praha: Paulínky 2015.
 SKOBLÍK, Jiří: *Přehled křesťanské etiky*. Praha: Karolinum 1997.
 SOMME, Luc-Thomas: *Zbožštění v Kristu v textech Tomáše Akvinského*. Praha: Krystal OP 2019.
 THOMASSET, Alain: *Interpréter et agir: jalons pour une éthique chrétienne*. Paris: Cerf 2011.
 TOMÁŠ AKVINSKÝ: *O blaženosti v Teologické sumě*. Praha: Krystal OP 2016.

- TOMÁŠ AKVINSKÝ: *O lásce a milosrdenství v Teologické sumě*. Praha: Krystal OP 2016.
- TOMÁŠ AKVINSKÝ: *O víře*. Praha: Krystal OP 2019.
- TOMÁŠ AKVINSKÝ: *O zákonech v Teologické sumě*. Praha: Krystal OP 2003.
- TOMÁŠ AKVINSKÝ: *Otázky o ctnostech I*, O ctnostech obecně. Praha: Krystal OP 2012, s. 5-13.
- TOMÁŠ AKVINSKÝ: *Otázky o svědomí*. Praha: Krystal OP 2010.
- WEBER, Helmut: *Všeobecná morální teologie*. Praha: Zvon-Vyšehrad 1998.
- ZUCCARO, Cataldo: *Teologia morale fondamentale* (= Biblioteca di teologia contemporanea 163). Brescia: Queriniana 2013.

--

10. Základy a principy křesťanské bioetiky

- Biblické základy života
- Zákaz zabítí a ochrana života – biblické základy
- Zákaz zabítí a ochrana života – systematicko-etická reflexe

Povinná literatura

- JAN PAVEL II.: *Evangelium vitae*. Praha: Zvon 1995, čl. 29-51.
- Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon 1995, čl. 2258-2267.
- Život z víry*. Překlad 2. dílu katolického katechismu pro dospělé. České Budějovice: TF JČU 2005, s. 198-202.

11. Suicidium. Trest smrti

- Suicidium – situace a teologicko-etická reflexe
- Trest smrti – situace a teologicko-etická reflexe

Povinná literatura

- Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon 1995, čl. 2280-2283.
- ŠRAJER, Jindřich: *Suicidium, sebeobětování, nebo mučednictví?* Praha: Triton 2009, s. 93-172.

12. Mravní status embrya. Etické otázky prenatální diagnostiky

- Nastínění etického problému, systematizace pohledů
- Etická orientace v církevních dokumentech
- Etické otázky prenatální diagnostiky

Povinná literatura

- Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon 1995, čl. 2270-2275.
- VÁCHA, Marek a kol.: *Základy moderní lékařské etiky*. Praha: Portál 2012.

13. Neplodnost a asistovaná reprodukce

- Situace, druhy léčby neplodnosti, legislativní rámec v ČR
- Etická reflexe homologního a heterologního umělého oplodnění

Povinná literatura

- Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon 1995, čl. 2375-2378.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY: *Dignitas personae*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009.
- ŠRAJER, Jindřich: Asistovaná reprodukce a pohled katolické církve. In: *Studia theologica* 12 (2010), č. 2, s. 75-85.
- VÁCHA, Marek a kol.: *Základy moderní lékařské etiky*. Praha: Portál 2012.

14. Etické otázky spjaté s biomedicínským bádáním

- Etické otázky výzkumu na kmenových buňkách
- Etické otázky terapeutického a reprodukčního klonování

Povinná literatura

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY: *Dignitas personae*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009.

Studijní materiály z přednášek.

VÁCHA, Marek a kol.: *Základy moderní lékařské etiky*. Praha: Portál 2012.

15. Transplantace orgánů – etická reflexe

- Typy, situace

- Etická orientace v církevních dokumentech

- Etické otázky v rámci darování orgánů žijícím dárcem a v rámci postmortálního darování orgánů

Povinná literatura

Katechismus katolické církve. Praha: Zvon 1995, čl. 2296, 2299-2301.

VIRT, Günter: *Žít až do konce: etika umírání, smrti a eutanazie*. Praha: Vyšehrad 2000, s. 57-62, 71-80.

16. Bioetické otázky na konci lidského života

- Křesťanský pohled na umírání a smrt

- Eutanazie – pojmy, typy, formy

- Etická orientace v církevních dokumentech

- Eutanazie – aktuální situace, etické úvahy tváří v tvář aktuální situaci

Povinná literatura

JAN PAVEL II.: *Evangelium vitae*. Praha: Zvon 1995, čl. 64-67.

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY: *Bona et iura*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009.

Studijní materiály z přednášek.

VÁCHA, Marek a kol.: *Základy moderní lékařské etiky*. Praha: Portál 2012.

VIRT, Günter: *Žít až do konce: etika umírání, smrti a eutanazie*. Praha: Vyšehrad 2000, s. 13-56, 81-89.

17. Biblické základy vztahu člověka k životnímu prostředí

- Starozákonní základy vztahu člověka k životnímu prostředí

- Novozákonní základy vztahu člověka k životnímu prostředí

Povinná literatura

LIENKAMP, Andreas: Mylně chápané „pověření vládnout“: biblické podněty pro křesťanskou teologii stvoření a etiku životního prostředí. In: *Salve 27* (2017), č. 4, s. 47-61.

PAPEŽ FRANTIŠEK: *Laudato si'*. Praha: Paulínky 2015, čl. 62-100.

18. Teologicko-etická reflexe encykliky *Laudato si'*

- Význam encykliky v kontextu sociálního učení církve

- Struktura a základní obsahové linie encykliky

- Antroporelacionalita a koncept integrální ekologie

- Etické podněty pro jednání (obecné představení, jednotlivé roviny politického jednání, individuální zodpovědnost)

Povinná literatura

PAPEŽ FRANTIŠEK: *Laudato si'*. Praha: Paulínky 2015.

Salve 27, č. 4: Ekologická etika. Praha: Krystal OP 2017.

Základní literatura

- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY: *Bona et iura*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY: *Dignitas personae*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009.
- PAPEŽ FRANTIŠEK: *Laudato si'*. Praha: Paulínky 2015.
- Salve* 27, č. 4: Ekologická etika. Praha: Krystal OP 2017.
- VÁCHA, Marek a kol.: *Základy moderní lékařské etiky*. Praha: Portál 2012.
- VIRT, Günter: *Žít až do konce: etika umírání, smrti a eutanazie*. Praha: Vyšehrad 2000.
- Literatura uvedená u jednotlivých okruhů.

Doporučená literatura

- CAHILL, Lisa Sowle: *Theological Bioethics: Participation, Justice, Traditions*. Washington, DC: Georgetown University Press 2005.
- CHIODI, Maurizio; REICHLIN, Massimo: *Morale della vita: bioetica in prospettiva filosofica e teologica* (= Nuovo Corso di Teologia Morale 2). Brescia: Queriniana 2017.
- HILPERT, Konrad; MIETH, Dietmar (Hg.): *Kriterien biomedizinischer Ethik: theologische Beiträge zum gesellschaftlichen Diskurs* (= Quaestiones disputatae 217). Freiburg i. Br.: Herder 2006.
- HILPERT, Konrad; SAUTERMEISTER, Jochen (Hg.): *Organspende – Herausforderung für den Lebensschutz* (= Quaestiones disputatae 267). Freiburg i. Br.: Herder 2014.
- LINTNER, Martin M.: *Der Mensch und das liebe Vieh: ethische Fragen im Umgang mit Tieren*. Innsbruck: Tyrolia 2017.
- ONDOK, Josef Petr: *Bioetika, biotechnologie a biomedicína*. Praha: Triton 2005.
- ROTTER, Hans: *Důstojnost lidského života: základní otázky lékařské etiky*. Praha: Vyšehrad 1999.
- STURMA, Dieter; HEINRICHS, Bert (Hg.): *Handbuch Bioethik*. Stuttgart: Metzler 2015.
- SCHOCKENHOFF, Eberhard: *Ethik des Lebens: Grundlagen und neue Herausforderungen*. 2., aktualisierte Auflage. Freiburg i. Br.: Herder 2013.
- VÁCHA, Marek: Křesťanství a environmentální témata po Gaudium et spes. In: ŠRAJER, Jindřich; KOLÁŘOVÁ, Lucie a kol.: *Gaudium et spes padesát let poté*. Brno: CDK 2015, s. 352-373.

--

B2. Spirituální teologie

1. Spirituální teologie v rámci teologického studia

- Historický vývoj a definice předmětu spirituální teologie
- Metody, prameny a tematika spirituální teologie
- Spirituální teologie v rámci teologické struktury

Literatura

- KOHUT, Pavel Vojtěch: *Co je spirituální teologie?* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2007.

2. Antropologické aspekty křesťanské spirituality

- Biblická antropologie a křesťanská spiritualita
- Filosofická antropologie (tělo-duše-Duch) a spiritualita
- Působení milosti a hříchu, zásady boje s neřestmi

Literatura

ALTRICHTER, Michal: *Spirituální teologie*. Olomouc: Refugium 2017.

FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; hesla „hřích-hříšník“, „hřích a pokání v dnešní kultuře“, „d'ábel-exorcismus“.

SLÁDEK, Karel; KOPECKÝ, Viliam: *Spiritualita a psychosomatika*. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2017.

ŠPIDLÍK, Tomáš: *Spiritualita křesťanského Východu*. Olomouc: Refugium 2002.

3. Křesťanský ideál svatosti a teologální život

- Biblická východiska všeobecného povolání ke svatosti
- Řetězec svatosti a čtyři charakteristiky svatosti
- Teologální ctnosti a spiritualita

Literatura

BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est*. Praha: Paulínky 2006.

BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*. Praha: Paulínky 2008.

Communio MKR – 1/1997 („Víra“), 1/1998 („Naděje“), 1/1999 („Láska“).

FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; hesla „svatý“, „naděje“, „věřící“, „láska“.

KOHUT, Pavel Vojtěch: Všeobecné povolání ke svatosti: různorodé projevy jediné svatosti církve v životě dnešních křesťanů. In: *Communio MKR* 4/2003, s. 267-283.

4. Křesťanská duchovní zkušenost a její rozlišování

- Struktura a dynamika křesťanské duchovní zkušenosti
- Vlastností křesťanské duchovní zkušenosti
- Čtyři kritéria kvalifikovanosti křesťanské duchovní zkušenosti

Literatura

FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; hesla „dějiny spirituality“, „zkušenost křesťanská“, „zkušenost duchovní v Písmu“, „mystika křesťanská“.

MCGRATH, Alister: *Křesťanská spiritualita: úvod*. Praha: Volvox Globator 2001.

5. Společenství spiritualit v církvi

- Sémantika pojmu spiritualita a jeho definice
- Spiritualita křesťanských životních stavů
- Školy spiritualit v katolické církvi

Literatura

AUMANN, Jordan: *Křesťanská spiritualita v katolické tradici*. Praha: Karolínium 2000.

FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; hesla „spiritualita“, „laik“, „jáhen“, „zasvěcený život“, „služba pastýřská“.

WEISMAYER, Josef: *Život v plnosti: dějiny a teologie duchovního života*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1994.

6. Boží slovo v duchovním životě

- Slovo inspirované a inspirující (výklad Bible v církvi)
- Liturgie a Boží slovo v duchovním životě
- Praxe lectio divina

Literatura

ALTRICHTER, Michal et al.: *Studijní texty ze spirituální teologie V.: Duchovní život a liturgie*. Olomouc: Refugium 2011.

BIANCHI, Enzo: *Modlit se Boží slovo: uvedení do lectio divina*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2007.

MASINI, Mario: *Úvod do lectio divina: teologie, metoda, spiritualita, praxe*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1993.

PAPEŽSKÁ BIBLICKÁ KOMISE: *Výklad Bible v církvi*. 2. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2007.

7. Podstata a zásady křesťanské askeze

- Křesťanské pojetí askeze: etymologie, pavlovská východiska
- Trojí pojetí askeze
- Rozměry a zásady křesťanské askeze

Literatura

BIANCHI, Enzo: *Klíčové pojmy křesťanské spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2009.

FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; heslo „askeze“.

WEISMAYER, Josef: *Život v plnosti: dějiny a teologie duchovního života*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1994.

8. Povolání ke službě

- Teologie služby a spiritualita
- Spiritualita charitativní práce
- Principy duchovního doprovázení

Literatura

AUGUSTIN, Józef: *Praxe duchovního vedení*. Olomouc: Velehrad 1997.

FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; hesla „svět“, „trpící-nemocný“, „otec-duchovní“, „rozlišování“.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav: *Teologie služby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2002.

9. Podstata křesťanské mystiky

- Etymologie, historie a podstata křesťanské mystiky
- Významné osobnosti mystiky středověku a zlatého věku 16. a 17. století
- Typologie křesťanské mystiky

Literatura

BORRIELLO, Luigi et al. (ed.): *Slovník křesťanských mystiků*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2012.

DAVYOVÁ, Marie-Madeleine (ed.): *Encyklopedie mystiky I-III*. Praha: Argo 2000-2002.

FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; heslo „mystika křesťanská“.

ŠPIDLÍK, Tomáš: *Prameny světla: příručka křesťanské dokonalosti*. 5. vydání. Olomouc: Refugium 2012.

ŠPIDLÍK, Tomáš: *Spiritualita křesťanského Východu*. Olomouc: Refugium 2002.

10. Duchovní rozvoj jednotlivce a společenství

- Duchovní rozvoj jednotlivce a společenství
- Paradigma rozvoje křesťanské modlitby
- Uzdravování teologálních patologií

Literatura

CUSKELLY, Eugene James: *Současná spiritualita: duchovní život z hlediska moderní psychologie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1994.

- FIORES, Stefano; GOFFI, Tullo (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1999; hesla „cesta duchovní“, „zralost duchovní“.
- KOHUT, Pavel Vojtěch: *Slabikář vnitřní modlitby: po způsobu sv. Terezie z Avily*. Praha: Portál 2016.
- SLÁDEK, Karel: *Mystická teologie východoslovanských křesťanů*. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2010.
- SLÁDEK, Karel; KOPECKÝ, Viliam: *Spiritualita a psychosomatika*. Červený Kostelec: Pavel Mervart 2017.

C. Písmo svaté

C.1 Starý zákon

1. Úvod do Pentateuchu

- a) Dvojí druh textů a jejich charakteristika, nesourodosti v obou druhích textů
- b) Dokumentární hypotéza Julia Wellhausena: předchůdci, prameny
- c) Výklad Pentateuchu po Juliu Wellhausenovi
- d) Stručná základní exegeze Gn 1,1-2,4a

2. Dějiny počátků v Gn 1-11

- a) Základní charakteristiky příběhů o stvoření: Gn 1-2
- b) Dynamika zla a hříchu v Gn 3-11
- c) Stručná exegeze a teologické důrazy v Gn 2,4b-25
- d) Stručná exegeze v Gn 3

3. Dějiny patriarchů

- a) Charakteristika Abrahámovského cyklu a osoby Abrama/Abraháma
- b) Charakteristika Jákobova cyklu a patriarchy Jákoba
- c) Příběh o Josefovi
- d) Stručná exegeze Gn 22 s odkazem na text Gn 12,1-4a

4. Mojžíš a exodus

- a) Charakteristika proměny situace v Egyptě a osoba Mojžíše
- b) Mojžíšova jednání s faraonem
- c) Charakteristika knihy Exodus jako celku
- d) Stručná exegeze Ex 14

5. Legislativa a další knihy Pentateuchu

- a) Velké kodexy v Pentateuchu
- b) Charakteristika knih Leviticus a Numeri
- c) Charakteristika knihy Deuteronomium
- d) Stručná exegeze Ex 20

6. Deuteronomistická historiografie I. – po nástup monarchie

- a) Charakteristika a styl knihy Jozue
- b) Charakteristika a styl knihy Soudců
- c) Charakteristika knih Samuelových
- d) Stručná exegeze 1Sam 16-17

7. Deuteronomistická historiografie II. – monarchie a jejich pád

- a) David a Šalomoun – období jednotného království
- b) Rozdělené království – charakteristika obou částí království a jejich rozdíly i jejich konec
- c) Role proroků v knihách Samuelových a Královských
- d) Monarchie v dějinách vyvoleného národa – srovnání s předchozí a následující fází dějin, kniha Rút

8. „Perské“ období dějin vyvoleného národa

- a) Chronista – knihy Kronik

- b) Chronista – Ezdráš a Nehemiáš
 - c) Kniha Ester – protokanonická i deuterokanonická část
 - d) Charakteristika osoby Kýra Velikého a následujícího období
9. „Řecké“ období dějin
- a) Didakticko-parenetické příběhy Tóbiáš a Ester
 - b) Knihy Makabejské – jejich poměr a obsah
 - c) Helenizace jako problém i jako šance na základě knih Makabejských
 - d) Celkový pohled na dějiny v období po babylonském zajetí
10. Moudrost v Písmu svatém I.
- a) Výskyt mudrosloví v Písmu a v antickém Předním Východě, charakteristika žánru
 - b) Charakteristika knihy Přísloví
 - c) Moudrost v krizi – knihy Jób a Kazatel
 - d) Stručná exegeze Př 2
11. Moudrost v Písmu svatém II.
- a) Kniha Moudrosti – charakteristika a obsah
 - b) Kniha Sirachovcova – charakteristika, témata, doba vzniku
 - c) Kniha Sirachovcova – relikty stvoření a dějin Izraele, chvála otců
 - d) Stručná exegeze Sir 33,1-6
12. Básnické knihy v Písmu
- a) Přehled poezie v Písmu svatém, charakteristika knihy Pláč
 - b) Píseň písní a její interpretace
 - c) Charakteristika knihy Žalmů – význam knihy, druhy žalmů, rozdělení dělení knihy
 - d) Stručná exegeze Ž 23
13. Píšíci proroci I.
- a) Proroctví v Izraeli i v okolí; věštba; vztah prorocké a mudroslovné literatury
 - b) Izaiáš – rozdělení knihy, charakteristika stylu
 - c) Izaiáš – velká témata knihy napříč částmi
 - d) Stručná exegeze Iz 7
14. Píšíci proroci II.
- a) Charakteristiky knihy Jeremiáš
 - b) Charakteristiky knihy Ezechiel
 - c) Stručný celkový pohled na Ez 33-37
 - d) Stručná exegeze Jer 20,7-18
15. Píšíci proroci III. – dodekaprofeťon
- a) Charakteristika sbírky dvanácti malých proroků jako celku i jako jednotlivých knih
 - b) Prorok Ámos a jeho společenská i politická role
 - c) Stručná základní charakteristika Am 1-2
 - d) Stručná základní charakteristika Am 7-8
16. Apokalyptika ve SZ
- a) Apokalyptický fenomén v knihách SZ, jeho charakteristika
 - b) Kniha Daniel – kompozice, akcenty

- c) Deuterokanonické proroctví – charakteristika příslušných částí Daniela a Báruk
- d) Stručná základní exegeze Dan 7

Povinná literatura

Dei Verbum, věroučná konstituce o Božím zjevení z r. 1965.

Hřebík, Josef. *Studijní materiály*, tj. <http://ktf.cuni.cz/~hrebik/>

Větrovec, Pavel. *Studijní texty*.

K exegezi vybraných textů příslušné pasáže z *Výkladů ke Starému zákonu I* (Praha 1991), II-V (Kostelní Vydří 1996-98).

Doporučená literatura

R. Rendtorff, *Hebrejská bible a dějiny*, Vyšehrad: Praha, 1996.

M. Chiolerio, *Blaze tomu, kdo slyší tato slova*, Paulínky: Praha, 1997.

R.B. Dillard - T. Longman III., *Úvod do Starého zákona, Návrat domů*: Praha 2003.

C.2 Nový zákon

1. Historické pozadí Ježíšova působení – text: Mk 12,13-17
2. Vznik NZ a kanonizační proces – text (na výběr): Lk 1,1-4
3. Vznik evangelií – teorie, teorie dvou pramenů – příklady samostatné látky u Mt a Lk
4. Markovo evangelium – text (na výběr): Mk 8,27-33 / 16,1-8
5. Matoušovo evangelium – text (na výběr): Mt 4,1-11 / 5,1-12 /
6. Lukášovo evangelium – text (na výběr): Lk 15,11-32 / 24,13-35
7. Skutky apoštolů – text (na výběr): Sk 6,1-7 / 11,19-30
8. Janovo evangelium a listy – text (na výběr): Jan 13,1-20 / 20,11-18
9. Životní příběh apoštola Pavla (chronologie) – text: Gal 1,13-2,14
10. List Římanům – text (na výběr): Řím 5,1-21 / 12,6-15 / 13,1-7
11. List Galaťanům – text (na výběr): Gal 3,26-4,7 / 5,13-24
12. Korintská korespondence – texty (na výběr) : 1 Kor, 7,1-16 / 1 Kor 13; 2 Kor 8 / 11,21-33
13. Ostatní autentické a sporné listy Pavlovy (1 Sol, Flp, Flm; 2 Sol, pastorální epištoly: na výběr) – texty: 1 Sol 4,13-18; Flp 4,4-9; Flm; 2 Sol 2,1-12; 1 Tim 5,3-16; 2 Tim 2,22-26; Tit 2,2-10
14. Listy Efezanům a Kolosanům – texty: domácí řady – Kol 3,18-4,1; Ef 5,21-33
15. List Židům – text: 10,26-39
16. Katolické listy (1 Petr, 2 Petr, Jak, Jud: na výběr) – texty: 1 Petr 2,11-17; 2 Petr 3,8-13; Jak 2,14-26
17. Zjevení Janovo – text (na výběr): Zj 2,12-17; 12,1-6 (7-18); 20,11-15

Povinná literatura

BROŽ, Jaroslav: <http://ktf.cuni.cz/~brozj/>

POKORNÝ, Petr – HECKEL, Ulrich: *Úvod do Nového zákona*, Praha: Vyšehrad, 2013

RYŠKOVÁ, Mireia: *Doba Ježíše Nazaretského*, Praha: Karolinum 2008, 2010

RYŠKOVÁ, Mireia: *Pavel z Tarsu a jeho svět*, Praha: Karolinum, 2014

TICHÝ, Ladislav: Úvod do Nového zákona, 2. přepracované vydání, Svitavy: Trinitas, 2003

Doporučená literatura

Komentáře: edice Sacra pagina (Mt, Mk, Lk, Jan, Zj); Český ekumenický komentář (Mt, Ef, 1, 2 Tes, Žd, Zj); Malý stuttgartský komentář (všechny knihy)

Cizojazyčné komentáře k jednotlivým knihám

V Praze dne 25. března 2020

PhDr. Petra Oulíková, Ph.D.
proděkanka pro studium KTF UK